

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

POPIS VYNÁLEZU 201 931

K AUTORSKÉMU OSVĚDČENÍ

(61)

(23) Výstavní priorita
(22) Přihlášeno 05 02 79
(21) PV 785-79

(11) (B1)

(51) Int. Cl.³ A 61 K 7/043

(40) Zveřejněno 31 03 80
(45) Vydáno 24 02 83

(75)
Autor vynálezu MAZAL PAVEL RNDr., BRNO

(54) Lak na nehty

1

Lak na nehty, tvořící tenkou, na vzduchu schnoucí film, jsou buďto koloidní roztoky, obarvené rozpustnými barvivami, nebo suspensie nerozpustných pigmentů v koloidním roztoku nitrocelulosity, který je modifikován syntetickými nebo přírodními pryskyřicemi a zvláčňovacími.

Pigmenty, ať už anorganické nebo organické či přírodní nebo syntetické perleti, mají společnou vlastnost, a to vyšší specifickou hmotnost než suspensní prostředí, tj. koloidní roztok nitrocelulosity, což má za následek rychlejší či pomalejší sedimentaci. To se týká především pigmentů anorganických, jako kysličníku titaničitého a zinečnatého nebo kysličníků železa.

U kosmetických výrobků je tato skutečnost na závadu vzhledu, nadto se nepodaří vždy sediment před použitím rozmíchat. Podle Stokesova zákona je možno sedimentaci zpomalit nebo ji potlačit, a to buď: zmenšením velikosti částic pigmentu, což je omezeno možnostmi technologickými i tím, že příliš jemné částice pigmentu mohou znovu aglomerovat ve větší shluky, dále zvýšením viskozity koloidního roztoku nitrocelulosity, což je nežádoucí s hlediska zachování požadovaných vlastností laku na nehty jako rozliv, tloušťka filmu, doba schnutí, snadnost nanášení. Byly dělány pokusy s gelisací roztoku nitrocelulosity pomocí halogenovaných uhlovodíků, např. methylenchloridu ve francouzském patentu č. 1 216 273, kdy gel v okamžiku aplikace přechází odpařením methylenchloridu v sol. Metoda gelisace je uvedena i v DE patentu č. 1 007 026. Pokusy s látkami, které v dispersních systémech s polárními rozpouštědly sedimentaci suspendovaných částic zpomalují, nepřinesly žádané výsledky. Přísady látek, jako koloidní kysličník křemičitý nebo bentonit zhoršují vlastnosti lakového filmu, např. lesk a přilnavost k nehtové ploténce. Přínosem k řešení tohoto problému je použití organofilních jílov, modifikovaných kvarterními amoniiovými sloučeninami. Tyto jsou jen nepatrně smáčeny vodou, botnají však v organických rozpouštědlech, tvoří gelovou strukturu a dávají suspensi tixotropní vlastnosti, aniž jsou porušeny charakteristické vlastnosti laku na nehty. Na povrchu organických amoniiových solí bentonitu či montmorillonitu jsou elektrostatickými a van der Waalsovými silami vázány uhlovodíkové řetězce o více než 10 atomech uhlíku. Ve styku s organickými rozpouštědly jako acetáty, toluen, xylen dojde vlivem těchto kapalin k adsorpci na organofilní jíly, k solvataci uhlovodíkových řetězců a tím k tvorbě gelové struktury. Francouzský patent č. 1 439 106 popisuje zamezení sedimentace suspendovaných částic, např. přírodní perleti z rybích šupin, derivátů vizmutu nebo směsi slůdy a kysličníku titaničitého pomocí orga-

nofilních jííl, podobně americký patent č. 3 422 185, kde je koncentrace organofilních jííl vymezena rozmezím 0,4 až 6,0 %. Kanadský patent č. 640 719 popisuje zpomalení sedimentace snorganických pigmentů, zvláště kysličníku titaničitého pomocí přísady 0,25 až 1,5 % organofilních jííl.

Jak bylo popsáno v čs. AO č. 181 402, na něž tento předmět vynálezu navazuje, ke spontánní tvorbě gelu je třeba také určité koncentrace a kombinace polárních a nepolárních rozpouštědel, nutně k překonání elektrostatických sil na povrchu organofilního jíilu a také určité koncentrace organofilního jíilu. Přiznivý vliv má použití zvýšeného množství nepolárního uhlovodíku, ve kterém je nitrocelulosa nerozpustná, např. toluenu či xylenu v množství 20,0 až 30,0 % vztaženo na hmotnost koloidního roztoku nitrocelulosity, což odpovídá poměru uhlovodíku k nitrocelulose 1,2 až 2,0 : 1.

Je popsán i přiznivý vliv přítomnosti glycerinfталového esteru, modifikovaného mystnými kyselinami a/nebo kondenzačních produktů formaldehydu s močovinou nebo melaminem, které podporují tixotropní vlastnosti perleťového laku při použití velmi nízkých koncentrací organofilních jííl, která je 0,3 až 1,8 % vztaženo na celkové množství laku.

Dlouhodobým pozorováním, měřením reologických vlastností na rotačním viskosimetru a měřením konsistence podle ČSN 673013 v klidu i po mechanickém namáhání bylo zjištěno, že koloidní roztok nitrocelulosity podle vynálezu je vhodným suspensním prostředím pro snížení sedimentace organických i anorganických pigmentů jako kysličníku titaničitého a zinečnatého nebo kysličníků železa, jejichž specifická hmotnost a tím i sklon k sedimentaci je vyšší než u pigmentů perleťových.

Lak na nehty podle vynálezu je koloidní roztok na bázi nízkoviskozní nitrocelulosity s obsahem 11,8 až 12,4 % dusíku v množství 15,0 až 24,0 hmot.dílů ve směsi 25,0 až 35,0 hmot.dílů esterů kyseliny octové s počtem atomů uhlíku 2 až 5 a 20,0 až 35,0 hmot.dílů aromatického uhlovodíku, jímž je toluen nebo xylen, s příměsí 4,0 až 5,5 hmot.dílů zvláčňovačů, jímž je dibutylftalát a popřípadě kafr a 7,0 až 16,0 hmot.dílů syntetických pryskyřic, upravujících a zvyšujících lesk, tvrdost a přilnavost lakového filmu, a to 50 %ního butanolového roztoku melaminformaldehydové pryskyřice, vysoce etherifikované butanolem, s číslem kyselosti max. 0,6, dále 50 %ního neplastifikovaného butylovaného kondensátu močoviny a formaldehydu ve směsi butanolu a xylenu s číslem kyselosti max. 5,0 a/nebo glycerinfталové pryskyřice, modifikované 45 % mastných kyselin ricinového oleje. Lak obsahuje 0,3 až 6,0 hmot.dílů kysličníků železa nebo kysličníku titaničitého nebo zinečnatého, popřípadě ve směsi s organickými pigmenty. Lak tohoto složení vykazuje následující vlastnosti, uvedené v tab.I.

Tabulka I.

Konsistence	1)		
ihned po přípravě (mícháno 30 min. při 400 ot. .min ⁻¹)			92 s
po 30 min. v klidu			102 s
po 1 hod. v klidu			114 s
po 2 hod. v klidu			130 s
po 4 hod. v klidu			158 s
po 8 hod. v klidu			178 s
po 24 hod. v klidu			210 s
Vnitřní pnutí	2)	žádné	
Pružnost v ohybu	3)	stupeň 1 - odolává zlomu	
Tvrdost	4)	250 g při tloušťce filmu 35 um	
Přilnavost	5)	stupeň 1 - výborná při tloušťce filmu 35 um	
Sedimentace	6)	a) 0,05 cm ³ pevného podílu po 30 dnech stání a 20 min. centrifugace při 1600 ot. . min ⁻¹	
		b) 0,06 cm ³ pevného podílu po 30 dnech stání a 20 min. centrifugace při 2000 ot. . min ⁻¹	
Sedimentace srovnávacího vzorku			
bez organofilního jílu		a) 0,09 cm ³ pevného podílu po 30 dnech stání a 20 min. centrifugace při 1600 ot. . min ⁻¹	
		b) 0,11 cm ³ pevného podílu po 30 dnech stání a 20 min. centrifugace při 2000 ot. . min ⁻¹	

- 1) Stanovení dle ČSN 673013, výtokový otvor 4 mm
- 2) Stanovení dle ČSN 673077
- 3) Stanovení dle ČSN 673077
- 4) Stanovení Clemenovým přístrojem
- 5) Stanovení mříčkovým řesem
- 6) Stanovení centrifugací pomocí centrifugy H. Janetski typ ZE 5, při 1600 ot. . min⁻¹ s centrifugační skúmavkou 50 cm³ s kapilárním prostorem, děleným po 0,01 cm³.

Lak uvedeného složení vykazuje zřetelnou strukturní viskozitu, charakterisovanou křivkou toku, která je grafickým znázorněním závislosti tečné rychlosti na tečném napětí a projevuje se i změnou konsistence v čase. V důsledku zvýšené tixotropie vlivem kombinace jednotlivých složek jeví lak vyšší stabilitu suspendovaných částic, jimiž jsou anorganické a/nebo organické pigmenty, jejichž příklad je uveden v tabulce II.

Tabulka II.

Pigmentová žluť	Kysličník železa	C.I. 77492
Pigmentová červen	Kysličník železa	C.I. 77491
Pigmentová čern	Kysličník železa	C.I. 77499
Běloba titanová	Kysličník titaničitý	C.I. 77891
Běloba zinková	Kysličník zinečnatý	C.I. 77947
Čern carbon black	Saze	C.I. 77266
Červen šarlach	Azolak (Ca)	C.I. 15525
Červen šarlach	Azolak (Mn)	C.I. 15865
Violeť	Thioindigo	C.I. 73300
Violeť	Azopigment (Ca sůl)	C.I. 15880
Červen bordo	Azopigment (Ca sůl)	C.I. 15850
Modř	Ferri-ferrokyanid	C.I. 77510

Příklad 1

15,80 hmot.dílů nízkoviskozní nitrocelulosity E 510 se předloží do 22,0 hmot.dílů toluenu, po homogenisaci se přidá 4,4 hmot.dílů dibutylftalátu a směs 17,60 hmot.dílů ethylacetátu a 11,40 hmot.dílů butylacetátu. Po rozpuštění se za stálého míchání přidá 15,80 hmot.dílů 50 %ního roztoku glycerinfthalové pryskyřice, modifikované 45 % mastných kyselin ricinového oleje s číslem kyselosti 25 a obsahem 38 % ftalanhydridu a 0,90 hmot.dílu neplastifikovaného butylovaného kondensátu močoviny a formaldehydu ve směsi butanolu a xylenu s obsahem sušiny 50 % a číslem kyselosti maximálně 5,0. Odděleně se do 8,40 hmot.dílů toluenu přidá 1,0 hmot.díl organofilního jílů, jímž je oktadecylamoniummontmorillonit a směs se semele na zařízení s velkou střížnou silou. Poté se přidá 0,60 hmot.dílů ethanolu, který je aktivátorem gelisace. K této gelovité hmotě se po částech za stálého míchání přidá koloidní roztok nitrocelulosity a směs se nechá 24 hodin stát. Po této době se přidává opatrně 1,40 hmot.dílů titanové běloby anatasu a 0,70 hmot.dílů organických pigmentů a směs se zamíchá k dokonalé homogenisaci.

Příklad 2

Do 20,0 hmot.dílů toluenu a 5,10 hmot.dílů ethanolu se dává 24,0 hmot.dílů nízkoviskozní nitrocelulosity E 510 a směs se zamíchá. Za stálého míchání se přidává 4,60 hmot.dílů dibutylftalátu, 18,0 hmot.dílů ethylacetátu a 6,50 hmot.dílů butylacetátu. Do vzniklého koloidního roztoku se přidá 14,50 hmot.dílů 50 % roztoku glycerinfthalové pryskyřice, modifikované 45 % mastných kyselin ricinového oleje s číslem kyselosti 25 a obsahem 38 % ftalanhydridu a 1,00 hmot.díl arylsulfonamidformaldehydové pryskyřice. Po homogenisaci se přidá 0,50 hmot.dílu kondenzačního produktu hydrolýzátu kolagenu v isopropanolu. Po rozpuštění se přidá 1,20 hmot.dílu titanové běloby a 0,60 hmot.dílu pigmentů, jimiž jsou železitá červen C.I. 77491 a šarlachová červen C.I. 15865.

Odděleně se nechá nabobtnat 20,0 hmot.dílů organofilního jílů, jímž je dodecylamoniummagnesiumbentonit ve formě šupinek sv. chips ve 2,0 hmot.dílech ethylacetátu. Po homogenisaci se k této hmotě po malých dávkách přidává suspence pigmentů v koloidním roztoku nitrocelulosity, směs se pomalu míchá a pak ponechá 24 hodin v klidu.

PŘEDMĚT VYNÁLEZU

Lak na nehty na bázi nitrocelulose, syntetických pryskyřic, zvlášťnovadla a modifikovaných organofilních jílů, vyznačený tím, že obsahuje 15,0 až 24,0 hmot.dílu nízkoviskosní nitrocelulose s obsahem 11,8 až 12,4 % dusíku, 7,5 až 16,0 hmot.dílu neplastifikovaného butylovaného kondensátu močoviny a formaldehydu ve směsi butanolu a xylenu s číslem kyselosti max. 5 a obsahem sušiny 50 % a popřípadě butanového roztoku melaminformaldehydové pryskyřice, vysoce etherifikované butanolem s číslem kyselosti 0,6 a obsahem sušiny 50 % a/nebo glycerinfталové pryskyřice, modifikované 45 % mastných kyselin ricinového oleje s číslem kyselosti 25 a obsahem 38 % ftalanhydridu, 20,0 až 35,0 hmot.dílu aromatického uhlovodíku, jímž je toluen nebo xylen, 25,0 až 35,0 hmot.dílu esterů kyseliny octové s počtem uhlíkových atomů 2 až 5, 0,3 až 1,8 hmot.dílu organofilní hlinky, jíž je bentonit nebo montmorillonit, substituovaný kvarterním amoniovým iontem, v němž je jeden nebo více vodíkových atomů nahrazeno alkylovou skupinou, 4,0 až 5,5 hmot.dílu zvlášťnovadla nitrocelulose, jímž je dibutyl-ftalát a popřípadě kafr a 0,2 až 6,0 hmot.dílu kysličníků železa nebo kysličníku titaničitého nebo sinečnatého, popřípadě ve směsi s organickými pigmenty.